

Et Tilbageblik.

De store Forandringer, den sidste Menneskealder har medført i saa godt som alle Livs- og Samfundsforhold, har selvfølgelig ogsaa strakt deres Virkninger over paa Livets og Samfundets Skyggeside, der hvor Kampen føres mod dem, der stille sig udenfor eller i Modstrid med Samfundsordenen. Befolkningens enorme Tilvækst har gjort Konkurrencen i alle Livsforhold skarpere. Maskinernes Indtrængen overalt har bevirket, at Haandværket mere og mere maa vige Pladsen for Fabriksarbejdet, de store Byer suger Landbefolkningen til sig, selv Agerbrug, Søfart og Fiskeri antager mere og mere Karakter af Industri, Naturvidenskabernes rastløse Fremskridt frembringer stadig nye Arbejdsomraader, ophæver gængse Arbejdsmetoder og skaber nye, Samfærdsmidlernes umaadelige Forøgelse aabner nye Markeder og fremkalder en Storindustri, som opsluger de mindre Fabriksvirksomheder, Tyendeklassen forsvinder lidt efter lidt, medens Arbejderklassen tiltager, organiserer sig, gaar frem i Oplysning og Selvbevidsthed og udskiller en Proletarklasse som Samfundets Bundfald. Med de saaledes forandrede Samfundsforhold skifter ogsaa Forbryderiskheden Karakter, og de gamle Straffebestemmelser og Straffemidler slaa ikke længere til.

Til disse i store Træk antydede ydre Forandringer svarer ændrede Opfattelser af Forbrydelse og Straf baade hos den store Almenhed, hos Videnskabsmænd og Praktikere. Nogle Gerninger anses nu for mindre, andre for

mere odiøse end tidligere, Synspunktet for Vurderingen af en Forbrydelse er nu ikke saa meget dens Rang paa de abstrakte Retskrænkelsers Trappetige som dens konkrete Samfundsfarlighed og Omfanget af de Krænkelser, der faktisk er tilføjet Forbrydelsens Offer, det er ikke saa meget Forbrydelsen som Forbryderen, der skal reageres imod, og dennes Individualitet gøres derfor til Genstand for nøje Undersøgelse. Selve Strafinstitutets Grundvold sættes under Debat; dets Omraade indskrænkes mere og mere ved at erstatte Straffene for visse Forbryderes Vedkommende med andre Behandlingsmaader og ved at lægge Vægten paa Prævention fremfor paa Repression.

Disse nye Synspunkter, der er almeneuropæiske, er fra Drøftelsernes Stade begyndt at træde ud i Livet ogsaa hos os, hvor i den seneste Tid baade Administrationen og Lovgivningen er slaaet ind paa nye Veje for at dæmme op mod Forbrydelsen. Herhen hører saaledes Omordningen af Kriminalstatistiken paa Grundlag af Straffekort i Følge Justitsministeriets Cirkulære af 11. Decbr. 1896, hvorved det bliver muligt at fremstille en Statistik over Forbrydere i Stedet for som hidtil væsentlig kun over Forbrydelser, den siden 1902 begyndte omfattende Benaadningspraksis, hvorved idømte Straffe formildes eller eftergives paa Betingelser af forskellig Art, en forøget Statshjælp til Fængselselskaberne, særlig den i 1901 oprettede »Fængselshjælp«, Lov af 1. April 1905 om nogle Ændringer i Straffelovgivningen, som inddrager visse hidtil straffri Usædelighedsforhold under Straffeloven, skærper Straffene for visse Kategorier af Forbrydere, indfører Opdragelses- og Sikringsmidler overfor unge Forbrydere, betinget Strafudsættelse af visse mindre Straffe og tillader Anvendelse af visse forebyggende Midler i Forbindelse med Dom overfor visse Forbrydere, Lov af 14. April 1905, som indfører Værgeraad og Statsopdragelse for forbryderske og forsømte Børn, og kongeligt Kommissorium af 11. August 1905, der nedsætter en Kommission til at gen-

nemse den almindelige borgerlige Straffelovgivning og udarbejde Udkast til nye Lovbestemmelser paa dette Omraade.

Paa nærværende Tidspunkt, da nyt og gammelt saaledes brydes, turde det have sin Interesse at standse et Øjeblik og se tilbage paa, hvorledes Befolkningen i Strafanstalterne forholder sig til Tidens Udvikling i nogle Hovedretninger, saaledes som det kan udledes af de statistiske Beretninger fra Strafanstalterne. Et saadant Tilbageblik kan maaske give nogle Antydninger af Værd for Fremtiden.

Det Tidsrum, der undersøges, er fra 1. April 1861 til 31. Marts 1905, altsaa 44 Aar; deles det i 8 Femaars og 1 Fireaarsperiode, angaar det 1ste Femaar Tiden før Straffeloven af 1866, de 7 følgende Femaar det Tidsrum, da Straffeloven har virket med fuld Kraft, og Fireaarsperioden fra 1. April 1901 til 31. Marts 1905 kan tildels betegnes som en Overgangs- og Forsøgstid. For Kortheds Skyld benævnes Finansaarene med Aarstallet for de første $\frac{3}{4}$ Aar. Genstand for Undersøgelsen er Beretningernes Op- givelser om indsatte Fanger.

1.

Tage vi først for os de rene Tal paa Indsættelser, er der i de omhandlede 44 Aar i Strafanstalterne indsat 26,193 Fanger, deraf 21,359 Mandfanger og 4834 Kvindefanger. Disse Fanger fordele sig saaledes paa de anførte Perioder:

Tabel 1.

	1861-65	1866-70	1871-75	1876-80	1881-85	1886-90	1891-95	1896-1900	1901-4
Mandsfanger	2180	2314	1883	2337	2487	2370	2584	2730	2474
Kvindefanger	664	627	609	561	590	542	552	417	272
Tilsammen..	2844	2941	2492	2898	3077	2912	3136	3147	2746

En Sammenligning af Perioderne kan, da de er ulige store, først fremgaa ved Sammenholden af de aarlige Gennemsnitstal, som er følgende:

Tabel 2.

	1861—65	1866—70	1871—75	1876—80	1881—85	1886—90	1891—95	1896—1900	1901—4
Mandsfanger	436	463	377	467	497	474	517	546	619
Kvindefanger	133	125	122	112	118	108	110	83	68
Tilsammen ..	569	588	499	579	615	582	627	629	687

Det viser sig da, at Mandsfangerne i Perioden 1871—75 har haft en Nedgang, men ellers i det hele er jævnt voksende indtil 1901, hvorefter der er en stærkere Stigning. Til Nedgangen i 1871—76 anføres i Beretningerne Grunden at være en stor økonomisk Fremgang i disse Aar og en derved fremkaldt stærk Stigning af Arbejdslønnen.

Kvindefangerne viser i det hele en jævn Nedgang indtil 1895, men tager derefter af med rivende Fart, saaledes at der i 1901—04 indsættes 1 Kvinde for hver 9 Mænd mod 1 for 3 i 1861—65. At Kvinderne tage saa forbavsende af, medens Mændene tage til, kan næppe tilskrives en tilsvarende Højnelse af Kvindernes sædelige Niveau. Nedgangen skyldes upaatvivlelig navnlig en mere skaansom Fremfærd fra Politiets og Anklagemyndighedernes Side, maaske i Forbindelse med en tiltagende Ulyst hos Publikum til at anmelde kvindelige Forbrydere. Dog maa sikkert ogsaa Tidens Udvikling, som har forstørret Kredsen for kvindelige Erhverv, og Straffeloven og Straffebehandlingen have medvirket til det mærkværdig gunstige Resultat, der forøvrigt ikke er enestaaende for Danmark, jfr. hvad der nedenfor anføres om disse Momenters Indflydelse paa Nedgangen af ældre Mandsfanger. Hvad Straffebehandlingen angaar, medfører selve

det synkende Antal en stadig mere intensiv og individuel Behandling, hvortil kommer, at Antallet af Enkeltceller i Christianshavns Strafanstalt i 1891 er forøget med 18.

De smaa Tal forbyde en nærmere statistisk Under-søgelse angaaende Kvindernes Forhold i Perioden, hvorfor de følgende Bemærkninger væsentlig indskrænke sig til Om-tale af Mandfangerne.

2.

De saaledes udfundne Tal paa Indsættelser vil vi først betragte i Forhold til Folketallet i Tidsrummet, for at kunne dømme om Bevægelsens kvantitative Betydning i Sammenligning med Befolkningens Vækst. Ifølge den officielle Statistik over Befolkningen i det egentlige Danmark var:

Tabel 3.

d. 1. Febr.	den saml. Befolkning	aarl. Gennemsnit af Fanger i
1870	ca. 1,785,000	1861-70: 579 eller 0,032 pCt.
1880	- 1,969,000	1871-80: 539 — 0,027 -
1890	- 2,172,000	1881-90: 599 — 0,026 -
1900	- 2,400,000	1891-1900: 628 — 0,026 -

Fordelt paa de 2 Køn stiller Forholdet for disse 40 Aar sig saaledes:

Tabel 4.

	1861-70			1871-80			1881-90			1891-1900		
	Bef.	Fan-ger	pCt.	Bef.	Fan-ger	pCt.	Bef.	Fan-ger	pCt.	Bef.	Fan-ger	pCt.
M.	881,000	450	0,051	967,000	422	0,044	1,059,000	486	0,046	1,169,000	532	0,046
K.	904,000	129	0,014	1,002,000	117	0,012	1,113,000	113	0,010	1,231,000	96	0,008

Herefter har Tilvæksten blandt de indsatte Mandfanger i 1861—1900 end ikke holdt Skridt med Befolkningens Tilvækst, idet der for det hele Tidsrum er en Nedgang fra 51 til 46 paa 100,000. Alle-rede heraf vil det ses, at den megen Tale i den senere Tid om Forbrydelsernes foruroligende Tiltagen ikke passer paa Straffangerne i de 35 Aar, i hvilke Straffeloven af 1866 har virket normalt, hvad enten dette nu skyldes Tidens Udvikling i det hele eller Straffeloven og Strafanstal-terne, henholdsvis Frygten for at komme i Strafanstalt hos dem, der ikke har naaet saa vidt, eller Straffens Virkning paa dem, der har været indsat.

For de 4 Aar fra 1. April 1901 til 31. Marts 1905 an-gives i Statistiken de beregnede Befolkningstal pr. 1. Juli 1901, 1902 og 1903 for begge Køn tilsammen til henholds- vis ca. 2,463,000, 2,494,000 og 2,525,000. For 1. Juli 1904 haves ingen Opgivelse; anslaaes det sandsynlige Tal til 2,555,000, haves herefter, idet de hvert Aar indsatte be- tragtes:

de i 1901 indsatte	661	Mænd	og	83	Kvindertils.	744,	udg.	0,030	pCt.	af	Bef.	$\frac{1}{7}$	01
- i 1902	—	598	—	-	74	—	-	672,	-	0,027	—	$\frac{1}{7}$	02
- i 1903	—	556	—	-	55	—	-	611,	-	0,024	—	$\frac{1}{7}$	03
- i 1904	—	659	—	-	60	—	-	719,	-	0,028	—	$\frac{1}{7}$	04
eller for Gennem-													
snittet af samtl.	2474	—	+	272	—	=	687:	0,027	—	$\frac{1}{7}$	04		

Disse Tal viser, at det samlede Fangetal i For- hold til den samlede Befolkning i de 4 Aar gennemsnitlig er steget med 1 pr. 100,000 i Sammenligning med det foregaaende Tiaar (Tab. 3), hvorved det er naaet op til samme Størrelse som i 1871—80, men langtfra har naaet det første Tiaars Antal. Men hvorledes forholder det sig med Mandfangerne alene?

Om Fordelingen paa de 2 Køn i disse 4 Aar haves ingen Oplysning. Beregnes Tallene efter det almindelige

Forhold $\frac{M.}{K.} = \frac{487}{573}$, faas Befolkningen:

d. 1. Juli 1901	ca. 1,199,000	Mænd og 1,264,000	Kvinder,
— 1902	- 1,215,000	— - 1,279,000	—
— 1903	- 1,230,000	— - 1,295,000	—
— 1904	- 1,244,000	— - 1,311,000	—

og de hvert Aar indsatte Fanger udgør:

	1901	1902	1903	1904	Gennemsnit 1900-04 i Forh. til Antal ^{1/7} 04
Mænd	0,055 pCt.	0,049 pCt.	0,045 pCt.	0,053 pCt.	0,050 pCt.
Kvinder	0,007 -	0,006 -	0,004 -	0,005 -	0,005 -

Medens herefter den nedadgaaende Bevægelse har fortsat sig i de 4 Aar for Kvinderne, saa at der gennemsnitlig kun er indsat 5 pr. 100,000 mod 8 i det foregaaende Tiaar, viser Mændene gennemsnitlig en Opgang fra 46 til 50 pr. 100,000. Ses dette Tal i Forhold til de øvrige Procenttal i de 44 Aar (Tab. 4), er Antallet af indsatte Mænd ganske vist ved Slutningen af Tidsrummet ikke naaet op til Begyndelsestallet (0,051), men dog i betænkelig Nærhed af det, hvortil kommer, at Slutningstallet er lidt for lille paa Grund af den lidt senere Folketællingstid. Og ses der hen til de enkelte Aar i den sidste Periode, er Begyndelsestallet betydeligt overskredet i 1901 og 1904. Det Billede, Tallene giver af de 4 sidste Aar, er altsaa ikke saa lyst som af de forudgaaende 35 Aar og det ser ud til, at der nu vil begynde en ny Tid, i hvilken Forbrydelserne, der medføre Strafarbejde, hvis der ikke gribes til særlige Foranstaltninger, vil stige ikke alene absolut, men ogsaa i Forhold til Folketallet.

3.

Den under 2 anstillede kvantitative Undersøgelse af de indsatte faldt i det hele gunstigt ud for det paagældende Tidsrum, om end Skyer synes at trække op for den kommende Tid. Vi gaa nu over til at efterse de indsattes Kvalitet noget nærmere paa Grundlag af Beretningernes

Oplysninger og begynde med at undersøge, om de kan give os noget Holdepunkt til at dømme om, hvorvidt Tilbøjeligheden til at begaa Forbrydelser, som føre i Strafanstalt, er tiltagende eller aftagende i al Almindelighed, det vil sige, om denne Grad af Forbryderiskhed breder sig til videre Kredse af Befolkningen eller trækker sig sammen til snævrere Kredse. Det første er jo nemlig ikke udelukket, fordi Kvantiteten ikke er stigende, idet de indsatte kan indeholde et større Antal Novicer til Straf-arbejde.

Dette kan kun afgøres ved en Undersøgelse af Tilbagefaldet blandt de indsatte. Viser en saadan Undersøgelse, at de til Strafarbejde 1ste Gang indsatte Individets Antal er stigende gennem Tidsrummet og Tilbagefaldene aftagende, maa det erkendes, at der foreligger et Tilbage-skridt, idet Sygdommen (Forbryderiskheden) griber om sig. Omvendt, hvis de nytilkomne Individets Antal er aftagende og Tilbagefaldene tiltagende, er dette et Tegn paa en almindelig Forbedring af Tilstanden, en Formindskelse af Sygdommens Ekstensitet. Viser det sig saa muligvis indenfor Tilbagefaldene, at flere og flere lade sig nøje med enkelte Tilbagefald, og at der bliver et stedse mindre Bundfald tilbage, som idelig kommer igen, saa er Stillingen yderligere forbedret. Disse Forhold kan kun tilfulde oplyses gennem en Individstatistik, som angiver Tallet paa Individet, indsatte 1ste, 2den, 3die m. fl. Gange. En saadan, knyttet til Indsættelserne, foreligger kun for Tidsrummet 1891—1900, men er ikke af Værdi til at undersøge Bevægelsen i Tilbagefaldet, da den ikke giver Tallene for de enkelte Aar. En Tilbagefaldsstatistik over Fanger, løsladte 10 Aar forud, er paabegyndt i Beretningerne for 1901, 1902 og 1903. Vi kan benytte denne til Sammenholdning, men maa forøvrigt søge Besvarelsen paa vort Spørgsmaal i Beretningernes Oplysninger om de indsatte tidligere Straffe. De deri for hvert Aar anførte Tal paa Tilbagefald kan ganske vist indeholde enkelte Personer

2 Gange, men denne Fejl er kun lille og kan antages nogenlunde ens, saa at Bevægelsens Retning alligevel er paalidelig.

Desværre mangler der Materiale for den største Del af Tidsrummet, nemlig 1868 til 1890, idet Beretningerne i disse Aar kun give stykkevis Besked om Tilbagefaldet og end ikke angiver de simple Tal paa 1ste Gang indsatte og paa Tilbagefaldene i de enkelte Aar eller Perioder. Opgivelserne for Aarene før 1866 er uden Interesse for denne Undersøgelse, idet Forholdene før og efter Straffeloven med Hensyn til Tilbagefald er for uensartede til Sammenligning. Aarene 1866 og 67 ere heller ikke egnede til nogen egentlig Sammenligning med Aarene efter 1890, idet Straffeloven endnu har virket for kort til, at Tallene kan vise den rette Bevægelse. Først efter at Straffeloven har virket en halv Snes Aar, kan dens fulde Virkning antages indtraadt, hvorfor det meget maa beklages, at der mangler Oplysninger for 1876—90.

De paagældende Tal paa Indsættelser, samlet Tilbagefald og nye Individuer er følgende:

	Indsatte Mandsfanger	Heraf tidligere i Strafanstalt		Ikke tidligere i Strafanstalt	
			pCt.		pCt.
1866-67.....	788	319	40,5	469	59,5
1891-95	2584	999	38,7	1585	61,3
1896-1900.....	2730	1155	42,3	1575	57,6
1901-04.....	2474	1162	46,9	1312	53,1

I de 3 sidste Tidsrum har herefter de 1ste Gang til Strafarbejde indsatte Individuer udgjort 61,3, 57,6 og 53,1 pCt. af samtlige indsatte. Siden 1891 er Antallet af Rekrutter til Strafarbejde udtalt faldende og saaledes for saa vidt Situationen forbedret.

Men hvorledes har det sig med Tilbagefaldenes Hyppighed i de samme Tidsrum? Indsættelsesstatistikken kan,

som berørt, ikke oplyse, hvor mange der nøjes med 1—2 Ganges Tilbagefald til Strafarbejde og hvor mange der falder yderligere tilbage; men Bevægelsens Retning kan dog ogsaa her skønnes ved at sammenholde Antallet paa de i de enkelte Perioder 1 Gang tilbagefaldne og, hvis man vil gaa saa vidt i Prøven, de 1 og 2 Gange tilbagefaldne med alle Tilbagefald i Perioden. Viser det sig da, at der er Tendens til Stigning blandt de første Tilbagefald, er Bevægelsen gunstig. De paagældende Tal se saaledes ud:

Indsatte Tilbagefaldne	Heraf tidligere i Strafanstalt											Ialt
	1 G.	2 G.	3 G.	4 G.	5 G.	6 G.	7 G.	8 G.	9 G.	10 G.	11 G.	
1866-67	182	89	35	7	3	2	1	»	»	»	»	319
1891-95	472	210	149	81	42	22	14	6	3	»	»	999
1896-1900 ...	559	287	121	78	56	26	12	9	3	3	1	1155
1901-04	551	302	144	77	41	25	13	7	1	1	»	1162

	Alle Tilbagefald blandt Indsættelser	Heraf tilbage- faldne 1 Gang		Tilbagefaldne 1 og 2 Gange	
			pCt.		pCt.
1866-67.....	319	182	57,0	271	85,0
1891-95.....	999	472	47,0	682	68,3
1896-1900.....	1155	559	48,4	846	73,3
1901-04.....	1162	551	47,4	853	73,4

Det viser sig, at der virkelig siden 1891 er en Tendens til Stigning i de tidlige Tilbagefald, hvilket klartest giver sig tilkende, naar de 2 første Tilbagefald betragtes samlede (sidste Række). Stillingen er altsaa ogsaa i denne Henseende forbedret, idet i Tidens Løb flere og flere have undgaaet at komme oftere i Strafanstalt.

Disse glædelige Resultater maa der dog paa Grund af den forholdsvis korte Aarrække ikke lægges for megen Vægt paa.

Sammenholde vi det udfundne med Individstatistiken i Beretningerne for Aarene 1901, 1902 og 1903, som oplyser Tilbagefaldet blandt Løsladte 10 Aar forud, finde vi følgende tilsvarende Tal:

	Løsladte Mand- fanger efter Iste Strafarbejde	Heraf tilbage- faldne i 10 Aar		Ikke tilbage- faldne i 10 Aar	
			pCt.		pCt.
1891	299	85	28,4	214	71,6
1892	301	101	33,5	200	66,5
1893	315	87	27,5	228	72,5

	Tilbagefaldne bl. Løsladte efter Iste Strafarbejde	Heraf tilbage- faldne 1G. i 10 Aar		Tilbagefaldne 1 og 2 G. i 10 Aar	
			pCt.		pCt.
1891	85	49	57,6	70	82,4
1892	101	57	56,4	81	80,2
1893	87	37	42,5	72	82,8

Bevægelsen her er mere ustadig, som venteligt efter de mindre Tal — kun 1 Aargang —, og det er for tidligt at drage Slutninger deraf, men der er intet til Hinder for at antage, at Fortsættelsen ad Aare kan vise samme Hovedretninger som Indsættelsesstatistiken; se navnlig Tallene for 1891 og 1893 i de sidste Rækker.

Ved denne Undersøgelse af Tilbagefaldet tør det anses slaaet fast, at der i alt Fald siden 1891, for saa vidt Strafanstalterne angaar, ikke ytrer sig i Befolkningen nogen Tilbøjelighed til Udvidelse af Forbryderiskheden i videre Kredse, men snarere er en Tendens til en Fortætning i snævrere Kredse, hvilket maa anses som et Gode.

4.

Da det ikke her er gørligt at gennemgaa samtlige eller blot de vigtigste Opgivelser om Fangernes Personer i Beretningerne, for derigennem at anstille en videregaende

kvalitativ Analyse af Tidens Udvikling for Fangernes Vedkommende, maa vi begrænse os til et enkelt Moment og vælge da som et af de mest oplysende Alderen, forbeholdende os maaske en anden Gang at fortsætte Undersøgelsen paa Grundlag af »Hjemstavn« og »Forbrydelse«.

Dele vi nu først, i Lighed med hvad der foreligger i det for de 25 Aar 1861—85 udgivne Sammendrag, Indsættelserne af Mandfanger i Tidsrummet i 2 Grupper: yngre Fanger, under 30 Aar, og ældre Fanger, over 30 Aar, haves der i de 44 Aar:

Tabel 5.

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte*).	2180	pCt.	2314	pCt.	1883	pCt.	2337	pCt.	2487	pCt.
under 30 Aar	960	44,0	1062	45,9	878	46,6	1241	53,1	1389	55,8
over 30 Aar	1220	56,0	1252	54,1	1005	53,4	1096	46,9	1098	44,2

Tabel 5 (fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte*).	2370	pCt.	2584	pCt.	2739	pCt.	2474	pCt.
under 30 Aar	1254	52,9	1424	55,1	1711	62,7	1687	68,2
over 30 Aar	1116	47,1	1160	44,9	1019	37,3	787	31,8

*) Den tilsvarende Opgørelse for Kvinder ser saaledes ud:

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte ..	664	pCt.	627	pCt.	609	pCt.	561	pCt.	590	pCt.
under 30 Aar	297	44,7	252	40,2	242	39,7	242	43,1	304	51,5
over 30 Aar	367	55,3	375	59,8	367	60,3	319	56,9	286	48,5

(fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte ..	542	pCt.	552	pCt.	417	pCt.	272	pCt.
under 30 Aar	318	58,6	313	56,7	234	56,1	165	60,7
over 30 Aar	224	41,4	239	43,3	183	43,9	107	39,3

Der har altsaa været en saa godt som uafbrudt samtidig Forøgelse af yngre Fanger og Formindskelse af ældre. Kun i 1886—90 har det modsatte Forhold fundet Sted*). I de sidste 14 Aar foregaar baade de unges Tilvækst og de gamles Aftagen i en rivende Fart. I hele Tidsrummet er de gennemsnitlig aarlig indsatte vokset fra 436 til 619 eller med ca. 42 pCt., men de unge er vokset fra 192 til 422 eller med ca. 120 pCt. og de ældre er aftaget fra 244 til 197 eller med ca. 19 pCt. Forholdet mellem de 2 Aldersklasser i hver Periode og de samlede Indsættelser i Perioden fremgaar direkte af Procenttallene, der viser, at de yngre Fanger ved Tidsrummets Begyndelse udgjorde knapt Halvdelen, men ved dets Slutning over $\frac{2}{3}$ af alle indsatte. Ses begge Aldersklassernes Tal i Forhold til hinanden, fremgaar det, at der i den første Periode er indsat ca. 3 yngre for hver 4 ældre, men i den sidste ca. 16 yngre for hver 7 ældre. Endnu i 1891—96 var Forholdet som ca. 14 til 11.

Denne overordentlige Tiltagen af yngre Forbrydere opfordrer til Undersøgelse af, om Tilvæksten er ligelig fordelt paa alle Aldre under 30 Aar eller særlig falder enkelte Aldersklasser til Last. Fordeles de indsatte Mandfanger under 30 Aar paa Aldersklasserne: under 15 Aar, mellem 15 og 18 Aar, mellem 18 og 20 Aar — hvorved bemærkes, at der i de første 3 Tiaar mangler Materiale til at skelne mellem de 2 sidstnævnte Aldersklasser — mellem 20 og 25 og mellem 25 og 30 Aar, haves i de 44 Aar:

*) Dette skyldes for de yngres Vedkommende en Nedgang i Ejendomsforbrydelser og for de ældres en Tilvækst af Brandstiftere.

Tabel 6.

	1861-65		1866-70		1871-75		1876-80		1881-85	
Samtlige indsatte ..	960	pCt.	1062	pCt.	878	pCt.	1241	pCt.	1389	pCt.
under 15 Aar	21	2,2	6	0,5	4	0,5	5	0,4	6	0,4
ml. 15 og 18 Aar ..	195	20,3	194	18,3	158	18,0	50	4,0	80	5,7
- 18 og 20 - ..	382	39,8	452	42,6	397	45,2	532	42,0	609	43,9
- 20 og 25 - ..	362	37,7	410	38,0	319	36,3	503	40,5	492	35,4

Tabel 6 (fortsat).

	1886-90		1891-95		1896-1900		1901-04	
Samtlige indsatte ..	1254	pCt.	1424	pCt.	1711	pCt.	1687	pCt.
under 15 Aar	5	0,4	2	0,1	»	»	»	»
ml. 15 og 18 Aar ..	84	6,7	93	6,6	136	8,0	77	4,5
- 18 og 20 - ..	175	14,0	258	18,1	341	19,9	295	17,5
- 20 og 25 - ..	546	43,5	601	42,2	803	46,9	791	46,9
- 25 og 30 - ..	444	35,4	470	33,0	431	25,2	524	31,1

Tilvæksten af yngre Fanger falder altsaa udelukkende paa de 4 ældste Aldersklasser under 30 Aar, idet den yngste i de sidste 14 Aar er gaaet helt ud af Spillet. I Klassen 15—18 Aar er der en tydelig Stigning fra 1876—1900 og det samme er Tilfældet med Klassen 18—20 Aar, men for den sidste Klasses Vedkommende fortsætter Stigningen sig til 1904, medens den første har en stærk Nedgang. Klassen 20—25 Aar har altid omfattet de fleste Fanger og udgør ved Tidsrummets Slutning over det dobbelte af Antallet i første Periode og henved Halvdelen af samtlige indsatte; Bevægelsen har for denne Aldersklasse i de sidste 19 Aar været jævnt fremadskridende. Den ældste Aldersklasse har haft en Kulmination i 1876—80, er derefter taget af til 1900, men har i de sidste 4 Aar haft en ret betydelig Opgang. Forholdet mellem Aldersklasserne og samtlige i hver Periode indsatte ses af Procenttallene; ogsaa disse frembyder i de sidste 4 Aar ret mærkelige Forskelligheder fra de nærmest foregaaende Perioder. De bratte Bevægelser i modgaaende

Retning af de 3 af de 4 Aldersklasser er et Fænomen, som trænger til nærmere Belysning gennem de enkelte Aar i Perioden.

Tabel 7.

	1901		1902		1903		1904		
Samtlige Indsatte.....	442	pCt.	413	pCt.	378	pCt.	454	pCt.	aarl. Gennemsnitstal for 1896-1900
ml. 15-18 Aar	26	5,9	23	5,6	11	2,9	17	3,8	27
- 18-20 -	83	18,8	65	15,7	68	18,0	79	17,4	68
- 20-25 -	209	47,2	190	46,0	188	49,7	204	44,9	161
- 25-30 -	124	28,1	135	32,7	111	29,4	154	33,9	86

Det viser sig da, at der i 1901 i Sammenligning med det foregaaende Femaar har været en stærk Opgang i de 3 ældste Aldersklasser, at de 3 yngste Klasser synker i 1902, medens den ældste fortsætter Opgangen, at den yngste og den ældste pludselig synker stærkt i 1903 og at der i 1904 er en stærk Opgang i alle Klasser. Betragtes Aldersklasserne i Forhold til de i hvert Aar indsatte, er Bevægelsen i 1904 paa Grund af den store Variation i Tallet paa indsatte i de 2 sidste Aar for de 2 mellemste Klasser en modsat: i Stedet for Tilvækst er der Nedgang, for den sidstes Vedkommende endog ret betydelig.

Hovedresultatet af, hvad der her er oplyst om de indsatte Mandfangers Alder, bliver derefter, at der gennem det hele Tidsrum har gaaet 2 modsatte Strømninger: en Aftagen af Fanger over 30 Aar og en samtidig Tiltagen af Fanger mellem 15 og 30 Aar. Siden 1901 er denne samtidige Tiltagen af yngre og Aftagen af ældre saa stærkt voksende, at den første ikke alene i det samlede Fangetal opvejer den sidste, men frembringer en ikke ubetydelig Forøgelse i dette*). De sidste

*) En lignende Bevægelse har ganske vist siden 1891 fundet Sted i Befolkningen blandt Mandspersoner i de tilsvarende Aldersklasser, men i langt ringere Grad. I 1890 udgjorde Mænd mellem 15 og 30 Aar ca. 37 pCt. af alle Mænd over 15 Aar og i 1901 39 pCt., men i Strafanstalterne var de tilsvarende Tal ca. 53 og 68 (Tab. 5).

4 Aar indtage en Særstilling med uregelmæssigt Forløb indenfor de enkelte Aldersklasser, dog at Tendensen til Stigning blandt de unge er kendelig igen i det sidste Aar. Det er herefter givet, at Strafanstaltens Alders-Statistik gennem de 44 Aar tydeligt peger paa en navnlig i den sidste Tid stærkt voksende Tilbøjelighed til grove Lovovertrædelser blandt den mandlige Ungdom under 30 Aar, men til Gengæld tillige hos Mænd over 30 Aar en Tendens i modsat Retning.

5.

Om de antagelige særlige Grunde til Kvindefangernes Aftagen er talt ovenfor under 1 og om specielle Grunde til enkelte Særbevægelser i Tallene lejlighedsvis paa de paa-gældende Steder. Vi vil nu efter vor Opgave betragte det samlede Billede i Forhold til Tidens Udvikling.

Det er da indlysende:

at Tilvæksten af unge Mandfanger er fuldstændig i Stand til at forklare Bevægelsen i Fangetallet, der uden denne Tilvækst vilde have været stærkt synkende,

at den samme alt dominerende Tilvækst af de unge ogsaa maa have været bestemmende for Bevægelsen i Tilbagefaldet, og

at der i det hele er et regelmæssigt Forløb af Bevægelsen i Indsættelserne indtil 1901, men at der derefter er indtraadt Forstyrrelser.

Heraf følger, at det, der skal belyses, er:

- 1) Sammenhængen mellem Aldersforskydningen og Tidsudviklingen, og
- 2) Aarsagerne til Uregelmæssighederne indenfor den sidste Periode.

1. Ved nærmere Betragtning af den i Indledningen skitserede Tidsudvikling ses det, at den har 2 Hovedret-

Grunden til den store Tiltagen af yngre Fanger siden 1891 maa sikkert søges i Tilvæksten af de store Byer, navnlig København, og kan først nærmere belyses gennem Undersøgelse af »Hjemstavnens«.

ninger, som uden Vanskelighed forklarer Forskydningen i Fangernes Alder, de unges Tiltagen og de ældres Aftagen.

De unges Tiltagen er en Følge af de Sider i Udviklingen, der opløse de tidligere Samfundsforhold, forringer Tilsynet med Børnene og den opvoksende Ungdom og driver store Mængder af Arbejderklassen sammen i de større Byer. Herhen hører Lærlinge- og Tyendeforholdets gradvise Indskrænkning og Familielivets Svækkelse ved Hjemmearbejdets Afløsning af Fabriksarbejde, Næringsvejenes begyndende Overgang til Storindustri, Udbredelsen af og Agitationen for nye sociale, moralske, økonomiske og politiske Opfattelser med den dermed forbundne hensynsløse Kritik af det bestaaende, som lettest finder Øre hos Ungdommen og forvirrer dens Begreber, men fremfor alt den af Sammenhobningen i Byerne af en Samfundsklasse, der lever fra Haanden i Munden, uundgaaeligt opstaaende Pauperisme og moralske Smitte, som sætter sit Præg paa Børnene fra Vuggen af og frembringer en legemlig og aandelig degenereret Race, der er fysisk og moralsk uduelig til at optage den skærpede Kamp for Livet og derfor næsten med Naturnødvendighed drives ind paa Forbryderbanen.

En Gennemgang af de statistiske Opgivelser om de indsattes personlige Forhold som Fødsel, Afstamning, Hjemstavn og Næringsvej igennem de 44 Aar vil bekræfte Rigtigheden af det her anførte om Aarsagerne til de unges Tiltagen i Tidsrummet ved at vise, hvorledes Hjemløshed, Degeneration, Indvandring til Byerne og Erhvervsløshed tager til blandt de indsatte. Den stærkere Stigen af indsatte yngre Forbrydere siden 1891 vil saaledes sikkert kunne henføres til Tilvæksten af Københavns Indbyggertal.

Det skal paa ingen Maade nægtes, at der navnlig fra kommunal og privat Side i Tidens Løb er gjort meget for at bøde paa Hjemmenes Opløsning gennem Oprettelsen af Børnehjem, Asyler, Opdragelsesanstalter o. lign., men Faktum viser, at disse Bestræbelser har været utilstrækkelige.

Der har manglet en kraftig Indgriben fra Statens Side for at rive de unge bort fra uheldige Omgivelser. Det store Skridt er nu gjort ved Lov af 14. April 1905 og vil sikkert vise sin Virkning i kommende Tider ved en Nedgang i Antallet af unge Fanger. En anden nyere Bevægelse i Udviklingen, nemlig den ved Folketællingen d. 1. Febr. d. A. konstaterede Nedgang i Hovedstadens Tilvækst, tyder ogsaa godt for Fremtiden, saa at man har Lov til at haabe paa bedre Tider for de unge.

De ældres Aftagen kan ogsaa naturlig henføres til Tidens Udvikling. Vel maa ogsaa adskillige af de Momenter, der har været skæbnesvangre for de unge, navnlig Arbejdets Omformning, Indvandringen til Byerne og den skarpere Konkurrence i alle Erhvervsgrøene have haft sine uheldige Følger ogsaa for de ældre, men naar desuagtet de ældre Forbryderes Aftagen er saa betydelig og voksende gennem hele Tidsrummet, maa mægtige Faktorer have virket den hele Tid og nogle af dem i voksende Grad. Vi tror, at disse Faktorer væsentlig maa søges i andre Sider af Tidsudviklingen end de ovenfor berørte, men at ogsaa Straffeloven og Strafbehandlingen spiller en Rolle her.

De Sider af Udviklingen, som have haft tilstrækkelig Magt overfor den mere modne Del af Befolkningen til ikke alene at opveje de skadelige Følger af de andre Sider af Udviklingen, men til positivt og i voksende Grad at afholde fra grovere Lovovertrædelser, er navnlig saadanne, som har bidraget til at højne Arbejderbefolkningens intellektuelle og sociale Standpunkt. Skoleundervisningen, saavel den elementære som den tekniske, har været i uafbrudt Fremgang og sætter stedse større og større Dele af Arbejderbefolkningen i Stand til at dygtiggøre sig til Kampen for Livet og indtræde som nyttige Led i de forskellige Erhvervsgrøene. De mere begavede og flittige har derved faaet forøgede Betingelser for at hæve sig til et højere socialt Niveau og støttes i

disse Bestræbelser paa mange Maader af offentlige og private Institutioner. Ved Erhvervsgrenenes Udvikling og Mangfoldiggørelse og Samfærdselsmidlernes enorme Vækst er der skabt en stor Mængde faste Stillinger og forholdsvis vellønnede Erhverv, hvis Indhavere hævde sig som en Overklasse i de tidligere Haandværksmestres Sted. For den almindelige Arbejder er Arbejdslønnen steget betydeligt og tillader ham at føre en mere sorgfri Tilværelse. Gennem Sammenslutninger og Fagforeninger sikrer han sig økonomisk og skaber sig social og politisk Betydning og derigennem stedse bedre Kaar. Med andre Ord: Chancerne for den dygtige og hæderlige Arbejder er gaaet overordentligt frem gennem hele Tidsrummet, og dermed Opfordringen til at føre et ordentligt og ustraffeligt Liv tiltaget i samme Grad. Et Udslag heraf er den i sidste Del af Tidsrummet opstaaede Bevægelse til Modvirkning af Drikfældighed, som tæller mange Medlemmer blandt Arbejderbefolkningen og sikkert har sin store Andel i de seneste Aars Nedgang.

Den hele her omtalte Kulturbevægelse fører — som ovenfor omtalt — til Udskillelsen af et Bundfald, en 5te Stand, bestaaende af intellektuelle og moralske Undermaalere, som mangler Evne og Vilje til at følge med i Kampen for Tilværelsen. Af disse vil Strafanstalterne i Fremtiden væsentlig rekruterer, medens Tilgangen fra den virkelige Arbejderklasse vil aftage mere og mere. Har en ung Mand naaet den modnere Alder uden at komme i Konflikt med Loven, vil han nu have bedre Udsigter til at klare sig i Fremtiden end i tidligere Tider, da Vejen videre frem i Livet var trangere for Arbejderklassen. I Strafanstalternes Statistik vil dette vise sig i, at Tilgangen til 1ste Gang Strafarbejde af unge Mænd over 25 Aar aftager, hvilket stemmer med Bevægelsen i Tabel 6.

Men det kan heller ikke fejle, at ogsaa Straffeloven og Strafbehandlingen og den sig dertil sluttende Virksomhed af Fængselselskaberne

har haft deres Andel i det opnaaede gode Resultat for de ældre Fangers Vedkommende. Straffelovens stadige alvorlige Formaning til Lovlydighed gennem strenge Straffesatser for grove og gentagne Forbrydelser, Lovens mere og mere ensartede Gennemførelse ved Domstolene, den sparsomme Brug af Benaadningsmyndigheden, hvorved Bevidstheden om Uundgaaeligheden af Straffen indskærpes Lovovertræderen, Strafanstaltens regelmæssige, mere og mere paa moralsk Reformering af Fangerne rettede Fungeren og endelig Fængselselskabernes Udvikling gennem Perioden til et Næt, der overspænder det hele Land og deres Virksomheds Koncentrering paa de Fanger, der give Haab om Oprejsning, alt dette har utvivlsomt indeholdt kraftige Momenter til at afholde de mere modne og tænkende fra Forbrydelse, særlig gentagen Forbrydelse. Om Fængselselskabernes heldbringende Virksomhed og deres historiske Udvikling gives Oplysning i deres Beretninger, som vise, at et meget betydeligt Antal Fanger i Tidernes Løb har været taget under Forsorg, og at en stor Del Personer baade fra Arresterne og Strafanstalterne derved ere redede for Samfundet. For Strafanstaltens Vedkommende maa deres Fortjeneste af Nedgangen blandt de ældre Fanger vise sig i en Formindskelse i Antallet af Tilbagefald til Strafarbejde i den ældre Alder. Som tidligere bemærket, mangler der Materiale til at undersøge Forholdene før 1891, men i de siden 1891 udgivne Aarsberetninger er Recidivisternes Alder angivet.

Fordeles Tilbagefaldene paa de 2 Aldersklasser faas:

Tabel 8.

	Tilbagefaldne		eller henholdsvis		pCt.
	under 30 Aar	over 30 Aar	pCt.	pCt.	
1891-96	417	582	16,2	22,6	= 38,7
1896-1900	591	564	21,6	20,7	= 42,3
1901-04	688	474	27,8	19,1	= 46,9

Bevægelsen i disse Aar gaar saaledes ganske bestemt i Retning af Formindskelse af Antallet af Tilbagefald til Strafarbejde over 30 Aars Alderen. Ganske vist er det netop i disse Aar, at den almindelige Bevægelse, de yngres Tiltagen og de ældres Aftagen, har taget Fart, men Sandsynligheden taler for, at denne Bevægelse har fortsat sig baglænds.

Naar i Modsætning hertil Strafbehandlingen ikke tør paastaas at have bevirket nogen Aftagen i de yngre Fangers Tilbagefald, maa det vel erindres, at de allerfleste yngre Fanger idømmes kortvarige Straffe og først efterhaanden, som de komme igen, naa op til længere Straffetider. Straffe paa 1 Aar og derunder udgør for Tiden ca. 60 pCt. af alle Strafarbejdsstraffe. Overfor de Fanger, som har Tendens til Tilbagefald, er selvfølgelig et saadant lille Ophold i Strafanstalten hverken afskrækkende eller opdragende i tilstrækkelig Grad til at holde dem borte. Først efterhaanden som Straffen stiger ved Genindsættelse begynder den at virke. For den allerstørste Del af de yngres Vedkommende er det nu saa efter de gældende Regler, at de indtil deres 30te Aar vedblive med at blive behandlede i Celle i Vridsløselille, hvor ofte de saa falde tilbage; først derefter alleveres de til Horsens, hvor en Del gaa paa Fællesskab. Tab. 8 viser, at Tilbagefaldene under 30 Aar er jævnt stigende, men samtidigt ses af Tab. 6, at Aldersklassen 25—30 Aar fra 1876 til 1900 er jævnt aftagende i Forhold til de andre Aldersklasser under 30 Aar. Heraf kan maaske sluttes, at Tilbagefaldet allerede kulminerer ved 25 Aars Alderen og allerede derfra er aftagende. Men saa meget synes klart, at de mere langvarige Cellestraffe, som Recidivister underkastes efter Myndighedsalderens Indtræden, har haft en gavnlig Indflydelse paa dem, saa at de i Fremtiden mere og mere undgaa Tilbagefald. For Tidsrummet indtil 1900 kan herimod ikke indvendes, at Fængselsselskabernes Virksomhed rimeligvis har en væsentlig Andel i det gode Resultat,

idet disse Selskaber har virket efter samme Principer i hele Tidsrummet og navnlig taget sig af de 1ste Gang løsladte. Derimod skal det ikke nægtes, at den tidligere skildrede Fremgang i Arbejderklassens Vilkaar i det hele ogsaa kan have haft nogen Betydning for Recidivisternes lettere Genindtræden i Samfundet. Dette gælder dog kun for de almindelige Arbejdere, idet de faglærte, som har udstaaet Strafarbejde, stadigt har megen Vanskelighed ved atter at faa Arbejde ved Faget. Et andet Spørgsmaal er, hvor megen Del i Resultatet, der kan tilskrives Strafanstaltens opdragende Virksomhed, og hvor meget selve Straffetidens Forlængelse. Dette Spørgsmaal maa staa hen som uløseligt. Men saa meget synes godtgjort ved nærværende Undersøgelse, at der i alt Fald for Tidsrummet indtil 1900 ikke er nogen faktisk Grund til den pessimistiske Opfattelse af Straffelovgivningens og Strafanstaltens Virksomhed, som i den seneste Tid propageres gennem Bøger og Foredrag og er nær ved at blive en Trossætning. Hermed skal ikke være sagt, at der ikke kan ventes et endnu gunstigere Resultat ved visse Modifikationer af Straffelovgivningen og Straffuldbyrdelsen, og Undersøgelsen giver netop adskillige Fingerpeg i denne Henseende. Det er saaledes utvivlsomt et Fremskridt, at der siden 1896 (Tab. 6) faktisk ikke er anvendt Strafarbejdsstraf paa unge Forbrydere under 15 Aar, og der kan vistnok uden Skade faaes noget lempeligere frem mod unge og første Gang straffede, saa længe de ikke har manifesteret sig som hørende til den egentlige Forbryderklasse. Ligeledes bør Cellebehandlingen modificeres for de yngre Fangers Vedkommende i Retning af mere Fri-luftsarbejde, og Fællesskabsstraffen omordnes saaledes, at der bliver mindre udstrakt Lejlighed til at gøre uheldige Bekendtskaber. Dette og adskilligt andet, t. Eks. at den første Strafarbejdsstraf, naar det nu engang er kommet saa vidt, at Strafarbejde maa anvendes, skal være mere langvarig end nu, og at der i det hele bør optrædes kraf-

tigere mod de for Samfundet farlige Forbrydere, anerkendes almindeligt af alle sagkyndige og vil efterhaanden arbejde sig frem til at blive ført ud i Livet, ogsaa uden en voldsom Agitation og ubillig Kritik af det bestaaende, hvorom Loven af 1. April 1905 og Nedsættelsen af Straffelovskommissionen er det bedste Vidnesbyrd.

2. De sidste 4 Aar i Tidsrummet, som vi nu maa betragte lidt nærmere, afgive Vidnesbyrd om, at de i Indledningen berørte nye Anskuelser om Forbrydelse og Straf er begyndt at træde i Virksomhed, om end foreløbig tildels kun forsøgsvis. Uregelmæssigheden af Bevægelsen i Tab. 7 sammenholdt med Tab. 6, navnlig Nedgangen i Aldersklasserne 15—18 og 18—20 Aar og de stærke Svingninger i 1902—04, maa utvivlsomt henføres til den siden 1902 begyndte udvidede Benaadningspraksis, der ikke sigter sine Objekter saa strengt som den tidligere Praksis, og den dermed i Forbindelse staaende Virksomhed af det nye Fængselselskab, »Fængselshjælpen«, hvis Princip er, »at ingen, som virkelig vil arbejde ærligt, skal afvises, hvor ofte han end er straffet«.

Den udvidede Benaadningspraksis har haft et meget betydeligt Omfang og er foregaaet under forskellige Former. Det er navnlig de »betingede Benaadninger«, som vel ogsaa tidligere har været anvendt undtagelsesvis, men nu ere tiltagne i en overordentlig Grad*). Nogen samlet officiel Statistik over Benaadninger i disse Aar foreligger endnu ikke.

Fra København oplyses i Politidirektørens Beretninger om Benaadninger blandt domfældte i København til Strafarbejde i 1901—04 følgende:

*) Alene i København er der efter Politidirektørens Beretninger i Aarene 1902, 03 og 04 betinget benaadet henholdsvis 5, 98 og 170.

	Domfældte til Strafarbejde	Strafarbejde formildet til Fængsel for	Strafarb. eftergivet ved bet. Benaadning for	Ialt benaadede	Af 100 domfældte benaadet
1901	362	7	.	7	1,9
1902	381	46	1	47	12,3
1903	391	52	34	86	22,0
1904	453	68	44	112	24,7

Ifølge »Fængselshjælpens« Beretninger, der gaa fra 1. Novbr. til 31. Oktober, er der henvist til Foreningen af Justitsministeriet:

	benaadede	deraf pure	bet. benaadet	Straffen formildet for
1902-03	230	8	94	128
1903-04	456	2	332	122*)

Af de betinget benaadede var 341 benaadede paa Betingelse af at udvise en ulastelig Vandel i et vist Tidsrum og 85 mod at forlade Landet.

Om de 122, der fik deres Straf formildet i 1903—04, oplyses, at de var idømt Strafarbejde. Der tør formentlig gaas ud fra, at det samme var Tilfældet med de tilsvarende 128 i 1902—03, og at saaledes i de 2 Aar paa

*) Endvidere er der efter den nylig udkomne Beretning for 1904-05 henvist:

benaadede	deraf pure	bet. benaadet	Straffen formildet for
781	5	640	136

Af de betinget benaadede skulde 477 udvise en ulastelig Vandel en vis Tid og 163 forlade Landet. De 136 var dømte til Strafarbejde.

denne Maade 250 have undgaaet Strafarbejde. Hvor mange af de pure og betinget benaadede, der var idømt Strafarbejde, som de forskaanedes helt for, kan ikke ses af Beretningerne.

Af disse spredte Oplysninger kan det hele Antal domfældte Personer, som har været helt forskaanet for idømt Strafarbejde i 1902—04, ikke udfindes, endmindre deres Køn og Alder, som ikke er opgivet. Vi staa derfor uden Midler til at afgøre, hvilken Indflydelse Benaadningerne har haft paa det samlede Antal i Tab. 6 og paa Nedgangen i 1902 og 1903 i Tab. 7, og hvorledes Tallet paa samtlige Indsættelser i 1901—04 i Tab. 1 og 2 vilde være bleven uden Benaadningerne. Man kan maaske uden at tage meget fejl anslaa de i Finansaarene 1902—04 ekstraordinært for idømt Strafarbejde benaadedes Tal til 325, men derfor kan det ingenlunde siges, at der i 1901—04 vilde have været indsat i Strafanstalterne ca. 2800 i Stedet for 2474, og noget lignende gælder for Tab. 6 og 7.

Hvis Benaadningerne nemlig kun var tildelt Personer, som man kunde haabe derefter ikke vilde forse sig mere, eller hvis det var muligt at forhindre eksporterede Forbrydere i at vende tilbage, vilde der blive en varig Nedgang i Fangetallet, men saaledes er det ikke. Der er benaadet en Mængde Personer, som tidligere har været straffet, og hvis hele Fortid ikke garanterer mod Tilbagefald, og en Del eksporterede Fanger vender stadig hjem og falde tilbage. Der fremkommer derfor som Følge af Benaadningerne kun en midlertidig Lettelse for Strafanstalterne. Hertil kommer, at de benaadede næste Gang idømmes længere Straffetider, hvorved de veje yderligere i Fange-tallet. Tabel 7 viser ogsaa, at Nedgangen i 1902 og 03 snart er gaaet over til en i Sammenligning med 1901 forøget Tilgang i 1904. En Undersøgelse af Tilgangen til Vridsløselille Strafanstalt viser, at der fra 29. Juli 1902 til 31. Marts 1905 er indsat 61 Fanger af de paagældende benaadede, hvoraf 56 havde faaet en tidligere

idømt Forbedringshusstraf forandret til Fængsel uden Betingelser, 1 paa Betingelse og 4 Straffen helt eftergivet paa Betingelse. Af disse 61 er igen inden 31. Marts 1905 5 paany indsatte i Strafanstalten*). Fra de antagne 325 benaadede maa altsaa alene for Vridsløselille Strafanstalts Vedkommende drages 66, der uagtet Benaadningerne indeholdes i Indsættelserne. I de andre Strafanstalter maa ogsaa en Del benaadede være indkomne. I Løbet af nogle Aar vil sikkert en stor Del af de benaadede, som tidligere har været straffede, igen findes blandt de indsatte. Til Oplysning om Kvaliteten af de 61 i Vridsløselille efter forudgaaet Benaadning indsatte bemærkes, at kun 13 af disse før Benaadningen ikke var straffet tidligere. 7 var straffede 1 Gang, 18 2 Gange, 10 3 Gange, 7 4 Gange**), 2 6 Gange. 2 7 Gange, 1 9 Gange og 1 11 Gange.

Til disse direkte paaviseligt benaadede, som alligevel fyldte i Tallet paa indsatte inden 31. Marts 1905, kommer der en Del Indsættelser, som indirekte er foranledigede ved den udvidede Benaadningspraksis i Forbindelse med »Fængselshjælpens« Virksomhed, nemlig dem, som i Haab om at blive benaadede eller efter endt Straf at blive hjulpe til Udvandring eller paa anden Maade har begaaet Forbrydelser, hvorfor de er idømt Strafarbejde. Det er ingen Overdrivelse, at en betydelig Del Indsættelser maa føres paa denne Konto. En Mængde Fanger er i høj Grad forbavsede over, at de ikke er blevne benaadede, da dog den og den af deres Familie og Bekendtskab eller medskyldige, som var straffet oftere eller dømt strengere, blev skaanede, og erklære, at de ikke uden denne Udsigt til Benaadning vilde have baaret sig saaledes ad. Andre Fanger erklære, at de kun »har ladet sig dømme« for at komme til Amerika efter endt Straf.

*) Siden er endnu 10 tilbagefaldne, ialt ca 25 pCt.

**) Heraf 1 2 Gange fritaget for Strafarbejde.

Endelig er der ikke faa, som er blevne ganske ligegyldige for Dom og Straf og kommer igen den ene Gang efter den anden, fordi de stoler paa, at de stadig vil blive taget under Armene af Fængselshjælpen.

Hvor mange der af de nævnte Grunde indirekte er kommen i Strafanstalt, er det umuligt at have nogen Mening om, men alle, der har med Straffevirksomheden at gøre i Praksis, vil være enige om, at det er et betydeligt Antal, og vi skal i saa Henseende henvise til, hvad Kriminalretsassessor Schou i en Afhandling i »Det ny Aarhundrede«, 1905, Side 396—402, anfører om »Svækkelsen i Bekæmpelsen af Tyverierne«. Saa meget er vist, at Lovens Straffetrusel og Straffebehandlingen i Strafanstalterne har tabt en stor Del af sin Virkning som Følge af Benaadningerne og »Fængselshjælpen«s Virksomhed. Vi miskende ingenlunde denne Forenings gode Hensigter og beundre dens Energi. »Fængselshjælpen«s Princip er i og for sig godt, og de gamle Fængselsselskaber har altid fulgt samme Princip, men de har bedre Kendskab til Fangerne og har været mere varsomme med at tage Forsikringen om at ville arbejde ærligt for gode Varer, og deres Understøttelser har været mindre rigelige, hvilket vel for en Del skyldes mindre Pengemidler, men dog væsentlig Frygten for ved stor Hjælp at faa Udseende af at sætte en Præmie paa Forbrydelse.

Stigningen siden 1901, der navnlig skyldes en enorm Tilvækst af grove Tyverier i København, har indeholdt en naturlig Opfordring til at prøve nye Veje. De ovenfor omtalte, særlig Omsætningen af Strafarbejde til den ved Lov 1. April 1905 dødsdømte Vand- og Brødstraf og Eksporten til Amerika, er efter alt at dømme ikke heldige; derimod vente vi os mere af den af de ældre Fængselsselskaber paabegyndte og af Staten i den senere Tid støttede Anbringelse af løsladte paa Optagelseshjem paa den jyske Hede, som hidtil har givet gode Resultater, navnlig for saa vidt angaar Fanger, som ved Benaadning har faaet de

sidste 3—6 Maaneder af deres Straffetid eftergivet mod Anbringelse paa disse Hjem. Vi tro, at der trænges til mange flere saadanne Hjem, og at de kan blive til Velsignelse for mange, naar dertil vælges Folk, som staar til at hjælpe. De, der ikke selv for Alvor vil hjælpes, kan det ikke nytte at ville hjælpe, de maa løbe Linen ud og døje deres fortjente Straffe til de komme til bedre Forstand. Paa en Udvidelse af disse Hjem, maaske satte i Forbindelse med Strafanstalterne som disses sidste Stadium, tro vi, at der kan bygges et Haab om at genoprejse de straffede i Fremtiden.

Men Hovedmaalet er at forebygge Forbrydelsen, saa at Straffen bliver overflødig. Nærværende Undersøgelse viser, at det er overfor de unge, Sagen skal gribes an, og jo kraftigere og hurtigere Loven af 14. April 1905, der omfatter Ondet ved Roden, bringes til Anvendelse, desto snarere vil der opnaas en varig Nedgang i Strafanstalternes Befolkning.

Marts 1906.

F. Ammitzbøll.
